

T a n n e r: Avauspuhe KKn edustajakokouksessa 26.5.1956

ARVOISA OSUUSTOIMINTAVÄKI

KUNNIOITETTAVAT KUTSUVIERAAT

Näitä meidän osuuskauppapäiviämme on ainakin teoriassa koetettu vuoro-
tellen pitää eri paikkakunnilla, jotta niiden herättävä vaikutus ja muu
välitön hyöty koituisi mahdollisimman laajan alueen hyväksi ja että myös
itse edustajat saisivat laajemmin tutustua saavutuksiin oman kotiseutunsa
ulkopuolella. Useimmiten ne silti ovat tulleet pidetyiksi Helsingissä,
maan pääkaupungissa, jossa majoitus ym. vaikeudet ovat helpoimmin voitet-
tavissa. Tämän vuoden osuuspäivien sijoitusta silmällä pitäen olemme kui-
tenkin täältä Kotkasta saaneet ystävällisen kutsun vieraila heidän toiminta-
alueellaan. Kiitämme kutsusta, jota mielellämme olemme noudattaneet. Kut-
sun perustelut ovat nimittäin olleet vakuuttavia. Ensinnäkään KKlla ei
vielä tähän mennessä ole ollut edustajakokoustaan Kotkassa, ja edellisestä
vuonna 1913 pidetystä SOK:nkin riitaisesta kokouksesta on jo kulunut 43
vuotta. Onhan täällä sitä paitsi paljon uuttakin esitettävänä. Juuri äs-
kettäin on Kyminlaakson Osuusliike saanut valmiiksi uuden keskustuomipaik-
kansa, ravintoloinen ja hotelleineen, mihin tutustuminen varmaankin tulee
kiinnostamaan kokouksemme osanottajia. Lisäksi tämä meidän kokouspaikkamme,
Kotkan Työväenyhdistyksen talo, joka sodan jaloissa kärsi suuria vahinkoja,
on samoin äskettäin saatu uudelleen kunnostetuksi. Näemme, että elämä jat-

kaa omaa rataansa: vilkastunut liiketoiminta tarvitsee lisätiloja ja niitä rakennetaan sen tarpeiksi. Minkä sota ja vaino hävittävät, sen ihmiskädet myös jälleen rakentavat. Pysähdystä ei saa olla; paikallaan olo merkitsee taaksepäin menoa.

Vuotuiset katselmustilaisuudet ovat osuuskauppaliikkeessämme kuuluneet ohjelmaan alusta pitäen. Niissä annetaan selostuksia kuljetun taipaleen tapahtumista ja suodaan laajan jäsenistön edustajille tilaisuus niiden johdosta esittää mielipiteitään ja toivomuksiaan. Sen ohella selvitetään suhtautumista harjoitettuun talouspolitiikkaan sekä punnitaan, onko kuluttaja saanut osakseen oikeutta vai onko häntä sorrettu. Tämä terveellinen kansanvaltainen tuulettaminen on varmasti koitunut liikkeellemme sekä asiain yleiselle menolle hyödyksi.

Kun me näissä merkeissä tarkastelemme kuluneen vuoden tapahtumia, saatamme todeta, että vuosi suurin piirtein on sujunut taloudellisesti onnellisissa merkeissä. Se on ollut ns. hyvä vuosi. Ulkomaankauppa, josta me pääasiassa olemme riippuvaisia, on sujunut hyvin. Vientituotteillamme on ollut kysyntää ja niistä saatu hintakin on - tuontihintoihin verrattuna - ollut niin hyvä, että se on meille ollut suorastaan "taivaan lahja". Olemme näin ollen voineet tarjota työtä kaikille sitä haluaville, ja tavannainen talvityöttömyyskin on ollut helposti hoidettavissa. Vuosi on siten yleisesti ottaen ollut loistovuosi.

Siihen kauniiseen kuvaan, minkä edellä sanotusta saamme, kätkeytyy kuitenkin varjojakin. Kotoisessa taloudessamme ei sotien jälkeen ole onnistuttu saavuttamaan tasapainoa. Yllättäviä käänteitä ja ratkaisuja tapahtuu jatkuvasti. Ne ylläpitävät levottomuutta kaikissa piireissä ja estävät paikkansapitävien suunnitelmien tekoa. Rahan arvo on joutunut viettävälle

pinnalle, joka vetää sitä jatkuvasti alaspäin. Muihin maihin verrattuna inflaatio onkin meillä ollut ennätysmäinen eikä sen pysähtymisestä vieläkään ole varmuutta. Rahan arvon menetystä on keinotekoisesti koetettu peittää ja siten takerruttu laajaan hämähäkin seittiin, josta turhaan pyristelemme irti. Varsinkin äskeisinä kuukausina tasapainon puute on murheellisella tavalla paljastunut, kun jyrkkien ja yhteiskuntaa vastaan kohdistettujen taistelutoimenpiteiden johdosta kilpajuoksu hintojen ja palkkojen kesken jälleen on menossa. Kuluttajain edun mukaista tämänkaltaisen meno ei ole, sillä kuluttajathan viime kädessä joutuvat sotakulut maksamaan. Miten meidän yhteiset kuluttajain järjestimmeäkään pystyvät kuluvaan vuoden lisääntyneistä kuluista ja muista vaikeuksista selviämään, on ainakin tällä hetkellä vielä kokonaan epäselvää.

Tiedämme, ettei millään taholla - ei eturyhmien eikä määräävässä asemassa olevien henkilöiden taholla - haluta kantaa vastuuta tämänkaltaisesta onnettomasta kehityksestä. Sen vuoksi jatkuu toinen toisensa syyttely: toiselta puolen syytellään hintojen nostajia, toiselta puolen palkkarintamaa. Emme halua ketään erikoisesti syyttää eikä panna vastuuseen. Mutta se toivomus on kuitenkin kohtuullinen, että taloudellisesti hyvinä aikoina maan talous saatetaan vakavalle pohjalle, joka suo kansalaisille turvallisuuden tunteen ja mahdollisuuden tehdä kestäviä suunnitelmia. Tämän rintamain väliin joutuneen kuluttajaväestön kohtuullisen toivomuksen osoitamme eduskunnalle ja maan hallitukselle, joiden käsissä ratkaisujen tulee olla.

Palataksemme kuluneen vuoden aikaansaannoksiin voimme todeta, että hyvien suhdanteiden vallitessa myös osuusliikkeemme ovat verrattain tyydyttävällä tavalla voineet toimia. Jäsenluku tosin ei ole noussut tavallista runsasta vauhtia, mutta sen sijaan osuusliikkeiden myynnit osoittavat, että

ostajilla on ollut ostokykyä. Liikevaihto kasvoi nimittäin jälleen yli 9 prosentilla nousten 65,4 miljardiin markkaan. Vuoden tulokset ovat niin ikään olleet hiukan paremmat kuin useaan vuoteen, vaikka pääoman muodostus osuusliikkeissämme valitettavasti edelleenkin on liian heikko. Säästökassat ovat tosin voineet niukkaa pääomantarvetta auttaa, sillä niiden talletuskanta kasvoi yhteensä hiukan yli miljardilla markalla. Sen turvin ja käyttäen ulkopuolista luottoa olemme voineet jatkaa tarpeellista rakennustointa toimipaikkojen ja tuotantolaitosten hankkimiseksi. - Myös OTKn myynti on vastaavasti kasvanut, nousten ensi kerran yli 40 miljardin markan. Senkin toimesta on rohkeasti käyty käsiksi laajennuksiin rakentamalla Hämeenlinnan läheisyyteen huomattavia teollisuuslaitoksia, jotka piakkoin saadaan käyntiin.

Huomattavana askeleena omassa piirissämme on mainittava, että uuden osuuskuntalain määräysten mukaisesti jäsenosuusliikkeissämme on suoritettu eräs laajasuuntainen uudistus. Niiden säännöt ovat joko jo kokonaan uusittu tai ne tulevat ainakin aivan lähiaikoina uusittaviksi. Tämä uudistus on avannut tien huomattavasti selvempiin oloihin, sillä uusien sääntöjen pohjalla toiminta ilmeisesti tulee sujumaan entistä paremmin. Erään sääntöjen muutoksen tärkeän seurauksen voi jo nyt panna merkille. Osuusliikkeiden edustajistojen vaalit on saatettu samoille raiteille. Kun vaaleja tähän saakka on ollut hoidettava joka vuosi ainakin joissakin osuusliikkeissä, on vaalirummutusta ollut ylläpidettävä jatkuvasti eikä se suinkaan ole ollut työrauhalle eduksi. Sääntöjen uudistuksen jälkeen edustajiston vaalit tul- laan suorittamaan samana vuonna ja ehkä samana päivänäkin kaikissa jäsen- liikkeissämme. Vaalitoiminta voidaan siten hoitaa yhtenäisesti koko maassa. Tämän vuoden syksyllä käydään vaaleihin tällä tavalla ensi kerran,

joten vuodesta siten tavallaan muodostuu merkkivuosi. Toivottavasti näissä vaaleissa näinä "rauhallisen rinnakkaiselon" aikoina voidaan välttää repivää toimintaa, johon usein aikaisemmin on eksytty.

Toisessakin suhteessa tästä vuodesta muodostuu huomattava merkkivuosi, jopa kerrassaan juhlavuosi tai ainakin väliaika-juhlavuosi. Syksyllä marraskuussa keskusjärjestömme KK tulee toimineeksi 40 vuotta. Kuten tunnettua, tapahtui kahtiajako aikaisemmin yhtenäisessä osuuskauppaliikkeessämme sen erimielisyyden johdosta, joka vallitsi äänioikeusjärjestelmän suhteen. Kun siinä ei saavutettu yksimielisyyttä, katsoi osa maamme osuuskaupoista paraaksi erota yhteisestä pesästä ja lähteä omille teilleen. Perustettiin ensin KK vuonna 1916 ja sen jälkeen seuraavana vuonna OTK. Puuttumatta tässä yhteydessä pitemmälti senaikaisiin tapahtumiin voimme nyt - 40 vuoden kuluttua - todeta, että vaikka kahtiajako olikin valitettava tapahtuma, on siitä ainakin osittain ollut hyötyäkin maamme osuuskauppaliikkeelle. Molemmiin puolin on vapaassa kilpailussa tehty valtava työ tämän osuustoiminnanhaaran voimistuttamiseksi. KK ja sen jäsenjärjestöt voivat omasta puolestaan tyydytyksellä silmätä taakse jäänyttä taivalta ja nykyisiä saavutuksia yli puoleen miljoonaan nousevan jäsenjoukon palvelijoina. Edistysmielinen osuuskauppaliike on omatoimisuudellaan raivannut oman sarkansa antoisaa satoa kantavaan kuntoon. Siitä on muodostunut arvokas järjestö kuluttajain etujen puolustamisessa. Kannattaa sen vuoksi viettää menossa olevaa vuotta eräänlaisena väliaika-juhluvuotena, kunnes kymmenen vuoden päästä sivuutamme vieläkin arvokkaamman puolivuosisataistaipaleen.

Nyt alkavalle edustajakokouksellemme on valmistettu monipuolinen ja painava ohjelma. On selvää, että sen puitteissa KKn juhluvuotta tullaan erikoisesti muistelemaan. Se tapahtuu esitelmän muodossa, jonka alkuvaiheissa mukana ollut henkilö tulee kokoukselle esittämään. Toimintaselostuksen ja

juoksevien asioiden lisäksi kohdistetaan kokouksen huomiota myös näiden päivien polttavimpaan kysymykseen, maamme nykyhetken talouspoliittisten kysymysten monivivahteiseen asiaryhmään, minkä saattaa odottaa herättävän antoisaa keskustelun. Toivottavasti se hedelmällisellä tavalla tulee kuvastamaan kuluttajaväestön mielialoja ja toivomuksia nykyhetken vaikeuksiin nähden.

Kun näitä edustajakokouksia ei pidetä turhan vuoksi, vaan välttämättöminä tien viitoittajina, lienee meillä aihetta odottaa, että neuvonpitoamme tälläkin kertaa - niin kuin useasti muulloinkin - tulee antamaan rakentavan ja tulevaa toimintaamme hedelmöittävän tuloksen. Siinä toivossa minulla on kunnia lausua teidät kaikki, niin hyvin arvoisat edustajat kuin kaikki kutsuvieraammekin, tähän tilaisuuteen sydämellisesti tervetulleiksi.

Hallintoneuvoston puolesta julistan tämän 40:nneen edustajakokouksemme avatuksi.

- - - - -

Väinö Tanners öppningstal vid KKs representantmöte den 26.5.1956

Ärade kooperatörer och gäster.

Åtminstone har vi i teorin strävat till att hålla dessa våra kooperativa dagar å olika orter, för att deras väckande betydelse skall göra sig gällande på ett så vidsträckt område som möjligt och även för att ombuden därvid skall få ett tillfälle att bekanta sig med kooperativa resultat i olika delar av landet. I praktiken har de likväl oftast hållits i Helsingfors, där ju inkvarteringsmöjligheterna m.m. är större. Denna gång har vi emellertid fått emottaga en vänlig inbjudan att hålla årets representantmöte här i Kotka, och vi tackar för denna inbjudan, vilken vi så gärna accepterat. Motiven härför är i själva verket mycket starka. KK har aldrig ännu kongressat i Kotka, och det har gått 43 år sedan SOK här år 1913 höll ett konfliktpräglad möte. Dessutom finns här mycket nytt att se. Kymmenedalens Aa. har ju nyligen fått sitt nya centralställe med restaurant och hotell färdigt, och det blir säkert intressant för deltagarna att bekanta sig därmed. Vår församlingssal, Kotka Arbetarföreningshus, som blev svårt skadat under kriget har nyligen blivit reparerat. Vi ser hurusom livet går vidare: en allt livligare affärsverksamhet kräver nya utrymmen och dessa bygger man. Vad kriget förstört, det har människohand även återuppbyggt. Ingenting kan stå stilla: stagnation betyder tillbakagång.

Våra årliga granskningar har hört till programmet från början. Vid dessa överblickas det överskridna fältet och representanterna för vår stora medlemskår får säga sin mening och framföra sina önskningar. Dessutom klargöres inställningen till den ekonomiska politiken i syfte att fastslå huruvida konsumenterna behandlats rättvist eller icke. Vår rörelse har säkert dragit stor nytta av detta sunda, demokratiska förfaringssätt.

Då vi från denna utgångspunkt betraktar det gångna året, konstaterar vi att det i ekonomiskt avseende var i huvudsak gynnsamt. Det har varit ett s.k. gott år. Utrikeshandeln, av vilken vi i så hög grad beror, utvecklades gynnsamt. Våra exportvaror har gått åt och priserna har varit så mycket högre än för importvarorna, att vi fått en betydande prisskillnad såsom gåva från himmelen. Arbete har sålunda kunnat erbjudas åt alla och vinterarbetslösheten har kunnat skötas relativt lätt.

Men denna vackra bild har även skuggsidor. I vår inre ekonomi har vi efter kriget icke lyckats åstadkomma jämvikt. Titt och tätt står vi inför överraskande kastningar. De skapar oro och hindra hållbara beräkningar och planer. Penningvärdet har hamnat på det sluttande planet och glider alltjämt neråt. Inflationen har hos oss i jämförelse med andra länder varit rekordstort stor, och ännu har vi ingen säkerhet beträffande dess slut. På konstgjord väg har man försökt dölja penningvärdets fall och därigenom hamnat i ett spindelnät av åtgärder, från vilka vi förgäves söker komma loss. I synnerhet på senaste tider har bristen på jämvikt framträtt på ett sorgligt sätt sedan kapplöpningen mellan priser och löner igen utbrutit som följd av skarpa, mot samhället riktade kampåtgärder. Allt detta är till konsumenternas nackdel, ty det är de som i sista hand fått betala krigskostnaderna. På vilket sätt vår gemensamma konsumentorganisation skall klara alla ökade kostnader och andra svårigheter, det är alltjämt helt oklart.

Vi vet att man på intet håll är beredd att påtaga sig ansvaret för denna olyckliga utveckling. Man skyller på varandra. Somliga beskyller prishöjarna, andra beskyller löntagarna. För vår del vill vi icke skylla på någon. Men det är rimligt att begära att under goda år landets ekonomi skall ställas på sund bas, och återge medborgarna känslan av trygghet och möjligheten att göra hållbara planer och beräkningar. Denna rimliga begäran från konsumenternas sida - vilka råkat mellan de kämpandes sköldar

- önskar vi framföra till riksdagen och landets regering, i vilkas händer ju besluten bör ligga.

Tack vare de goda tiderna i fjol kunde även våra medlemsaffärer arbeta rätt tillfredställande. Visserligen har medlemskårens ökning varit måttlig, men omsättningen visar att konsumenterna innehaft köpkraft. Ökningen var nämligen mer än 9 %, och omsättningen nådde 65.4 miljarder. Årsresultaten har även varit något bättre än på flere år, men kapitalbildningen inom affärerna är dessvärre alltför svag. Sparkassornas depositionsökning om ca 1 miljard har dock något lättat trycket. Tack vare detta och med tillhjälp av utomstående kredit har byggnadsverksamheten kunnat fortsätta.

- Även OTKs försäljning har ökat i motsvarande mån, och för första gången överskridit 40 mrd. Tack vare detta har man djärvt tagit itu med att bygga betydande industrianläggningar nära Tavastehus och dessa kommer snart igång.

Inom vår egen krets har vi att notera att i enlighet med den nya lagen om andelslag, våra medlemsaffärer redan helt förnyat eller i närmaste framtid kommer att ha förnyat sina stadgar. Denna reform har gjort många ting klarare än förut och på basen av de nya stadgarna kommer verksamheten uppenbarligen att fortlöpa bättre än förut. Redan nu kan man märka resultaten av en stadge-ändring. Andelsaffärernas representantskapsval har förenhetligats. Hittills har representantval ägt rum i några affärer varje år, och valtrumningen har pågått oavbrutet. Detta har icke befrämjat arbetsron. Härefter kommer valen att förrättas i alla affärer under samma år och måhända även samma dag. Valverksamheten kan sålunda skötas enhetligt i hela landet. Detta sker för första gången i höst, och innebär därför att året är ett märkesår. Man får hoppas att i dessa tider av "fredlig samlevnad" all nedrivande verksamhet skall kunna undvikas.

Detta år är ett märkesår även såtillvida att KK nu firar 40-års jubileum. Såsom känt skedde klyvningen av den tidigare, gemensamma andelsrörelsen på grund av oenighet beträffande rösträttsystemet. Då enighet i denna fråga icke

kunde uppnås ansåg sig en del av landets andelslag tvungna att lämna det gemensamma boet och gå sin egen väg. Så grundades KK år 1916 och OTK år 1917. Numera kan vi konstatera att klyvningen - ehuru den var en beklaglig händelse - åtminstone delvis även medfört fördelar. Inom vardera grenen har man i fri konkurrens utfört ett enormt arbete för kooperationens befestande. KK-rörelsens organisationer kan för sin del med tillfredsställelse överblicka de resultat vilka uppnåtts fromma för en halv miljon medlemmar. Vår framstegsvänliga andelsrörelse har med egna krafter röjt sin egen teg så att den nu ger goda skördar. Den har blivit ett synnerligen värdefullt instrument för konsument-intressenas hävdande. Vi kan alltså fira detta år såsom ett slags interimistiskt jubileumsår och se fram mot ett större jubileum efter tio år.

Årets representantmöte har en diger dagordning. Det är klart att man speciellt kommer att fästa avseende vid jubileet. Detta sker genom ett föredrag av en person som var med i händelserna för 40 år sedan. I samband med de löpande ärendena kommer man att fästa uppmärksamhet även speciellt vid dagens ekonomiska politik och man kan vänta en givande debatt i detta samband. Man må hoppas att denna på ett fruktbart sätt skall avspegla konsumenternas stämningar och önsknings inför dagens svårigheter.

Dessa våra representantmöten hållas ju icke för nöjes skull utan för att utstaka vägen framåt. Vi har därför orsak att vänta, att även detta rådslag - liksom många tidigare - skall ge uppbyggande och fruktbringande resultat. I denna förhoppning har jag äran att hälsa eder alla - ombud så väl som gäster - hjärtligt välkomna, och förklarar härmed å förvaltningsrådets vägnar vårt 40. representantmöte öppnat.